

Perspektiv, skræmmebilleder, fordomme og stigmatisering!

Hensigten med denne artikel er ikke at banke nogen i hovedet, men tværtimod et forsøg på at belyse nogle problemstillinger som vi daglig står, kæmper med og kommer i.

Med hvilket perspektiv ser du din hverdag?

Med hvilket perspektiv ser du dine kollegaer?

Med hvilket perspektiv ser du brugerne, klienterne eller beboerne?

Disse spørgsmål bør vi stille os selv dag efter dag.

Til tider kan vores perspektiv blive grumset og farvet, ja så blakket at vi ikke altid ser den virkelighed som hverdagen viser os, som den er i dag. Tit og ofte fokuserer vi på noget andet end det virkeligheden fortæller os, fordi vi ser hverdagen gennem filtre, som er blevet påduttet os eller vi har taget til os.

Vi kan diskutere om der er fortidsperspektiver, nutidsperspektiver eller fremtidsperspektiver der styrer os i vores bedømmelse af vores hverdag, kollegaer eller beboere!

Hvad sker der når vi i overvejende grad bedømmer tingene ud fra fortidsperspektiver, så som skæmmebilleder om hvordan hverdagen har været, skræmmebilleder om hvordan en beboer har gebærdet sig for seks, ti eller femten år siden? Allerede i dette perspektiv er vi i gang med at danne os fordomme. Når vi gør det, vil jeg påstå, at vi er i gang med begrænse, afvikle og sætte ting i stå. Vi er ikke i gang med at udvikle, hvis vi udvikler, så er det bagud ikke frem. I bedste fald er man i gang med at fastlåse.

Det er vel ikke det den pædagogiske opgave går ud på i vores hverdag kollegialt, samt i forhold til vores beboer.

Nå vi trækker skræmmebillederne frem, så bliver vi nemt årsag til, at andre der høre disse skræmmebilleder danne sig fordomme, i forhold til det skræmmebilledet bringer udsagn om. Det kunne være beboere, kollegaer, ja selv den afdeling eller arbejdssted vi arbejder på.

Et udsagn jeg har fået fortalt er fx, når vi har tværfaglige kurser eller lignende.

”En beboer fra afdelingen kommer gående imens man holder pause. Min kollega fortæller, at han går hen til beboeren, hilser på ham/hende og giver vedkommende et knus. Da denne kollega kommer tilbage til de øvrige kursusedtagere, bliver følgende spørgsmål serveret.” Hvordan turde du det, vi har da hørt sådan og sådan?”

Her er der en klar oplevelse af, at der er opstået en fordom, i forhold til denne kollegas beboer og arbejdssted, hos dennes medkursister.

Hvad der langt være sker, hvis vi lader os styre af skræmmebilleder og fordomme er, at vi bliver årsag til en stigmatisering af vores beboer. Vi kan vel også tale om en stigmatisering af afdelingen, eller et dårligt ry om institutionen. Set med vores naboafdelingers og kollegaers og udefrakommendes øjne, især når disse øjne er fordomsfulde .

Lige som institutionen gerne vil ryste fortiden myter og fordomme af sig, så er det lige så indlysende, at vores beboere også gerne vil frikendes for deres fortid og reaktionsmønstre. Men de bliver det ikke uden hjælp ude fra.

Det gør de i hvert fald ikke så længe fortidens skræmmebilleder bliver ved med at styre os, i vores vurdering af dem. Nogle vil påstå at det ikke er beboerne der har ændret sig, men derimod os der har

forandret os. Påstanden er at vi er blevet klogere på vores beboeres og deres reaktionsmønstre. Det kan for så vidt være rigtigt, men er det så hele sandheden? Nej det tror jeg ikke, beboerne har også forandret sig eller udviklet sig, nogle mere eller mindre, set ud fra de udviklingsmuligheder de havde. Positivitet og ansvar forandre og udvikler. Fokus på fortiden fremmer ikke noget, men fokus på nutiden og fremtiden kan være udviklende, når beboeren bliver en del af denne nutid og fremtid.

Det som det også handler om, er at vi ser vore beboere som mennesker, ikke som diagnoser, sygdomme eller skavanker. Givetvis har vore beboere nogle defekter, som kan afhjælpes medicinsk. Men uden en pædagogisk eller medmenneskelig relation, vil beboeren ikke være i stand til at finde kompensationsmuligheder for deres defekter. Uden relationer vil der heller ikke være nogen udvikling.

Vi har en opgave som pædagoger og medmennesker, det er at være meddelagtige i en af- stigmatisering af vores beboere eller medmennesker, som vi har dannet fordomme overfor eller imod. Fordomme som er dannet via skræmmebilleder om menneske, institutioner og lignende. Selv om et menneske har begået dumheder og fejltrin i dennes fortid, behøves dette menneske ikke være et bæst eller udskud. Eller fordi et dårligt rygte om en institution er kommet i omløb, så er det jo ikke ensbetydende med at institutionen er en dårlig institution. Nej, når vi skal af- stigmatisere, så er vi nødt til at slå kold vand i blodet, selv om vi oplever de sorte øjne, eller en tidligere adfærd dukke frem i korte perioder. Det er jo ikke ensbetydende, at denne adfærd eller de sorte øjne skal forstås på samme måde, som de blev forstået for ti år siden eller mere. Husk der ligger en tid imellem den første forståelse af adfærd og nutiden, denne tid kan være en udvikling til at styre ens adfærd på en mere positiv måde. Men der er selvfølgelig altid den mulighed, at falde tilbage.

Jeg vil her inddrage en tidligere artikel jeg har skrevet:

Hvilket ansvar har jeg som pædagog/forældre ? Skal jeg beskytte eller hjælpe socialt?

Hverdagen er fyldt med mange forskellige levemåder og oplevelser, som vi hver især kan have haft gode eller dårlige oplevelser med.

Der er mange ting vi som mennesker bare bruger, i vores tale, i vores handlinger.

Hver af disse ting uanset vores oplevelse af dem, har deres berettigelse og funktion.

Kan og skal vi beskytte vores betroede børn imod disse ting, bliver disse ting ikke ved med at være en bestanddel af den almindelige hverdag både for os i dag og i fremtiden.

Der har alle dage været mobning i skolen og for den sags skyld mennesker imellem,

der har og vil altid være alkohol, medicin, narkotika, salt, sukker, drilleri, ironi, forkælelse Og meget mere.

Ting som er skabt for at bruges eller misbruges. Når jeg i denne forbindelse har nævnt alkohol, så er det fordi, at det for mange er en almindelig ting, som når den bliver misbrugt virkelig er ødelæggende både legemligt og i samfundsmæssige sammenhænge. I den anledning, hvad skylder jeg mine børn og de betroede børn som jeg har med at gøre?

Skal jeg advare imod alkohol?

Skal jeg helt undgå berøringen af alkohol,

Rent ud sagt forbyde brugen af alkohol?

Vil børnene ikke komme i berøring med det alligevel ?

Jeg har selv været alkoholiker, jeg har også selv været ude for mobning, endog været slem til at mobbe andre, jeg kan ikke pakke mine børn ind i "vat", jeg skylder mine børn noget helt andet.

Jeg har selv måttet tænke tingene igennem og kommet til den konklusion, at "forbud og vat" ikke altid er gavnlige, selv om disse også er nødvendige dele i hverdagen, kort sagt jeg har ikke råd til at være fanatisk .

Jeg kom til den konklusion, at det bedste jeg kunne give mine børn var en god og naturlig oplevelse af alkohol eller bare det, at drille og lave sjov på forskellig vis, ud fra følgende principper:

"gør mod andre mennesker, hvad du ønsker

de skal gøre mod dig."

"Alt er tilladt, men alt er ikke gavnligt."

På trods af mine dårlige følelser og oplevelser på disse områder gik jeg i gang, hvilket også førte til en bearbejdelse af mine egne oplevelser.

I dag har jeg et naturligt forhold til alkohol, dog er der visse ting jeg i dag ikke bryder mig om, og alligevel kan jeg tolerere andres brug af disse ting, når bare det ikke er misbrug.

Derved er jeg blevet i stand til, at give mine børn et naturligt forhold netop til alkohol. Når det gælder mine børn og drillerier, så ved jeg af erfaring, at jo mere jeg involverer mig i dem, udover at tale med personer, som er omkring dem i hverdagen om problemet, så ville min indblanding, foruden at styrke deres selvværd, forværre mine børns situation.

Jeg husker da jeg selv var knægt, og vi drillede hinanden, så var der et par stykker, som altid gik ind og sladrede til sin far, og ganske rigtigt hver gang kom han ud og spillede med musklerne, og det syntes vi bare var sjovt, vi stoppede ikke af den grund tvært imod blev vi bare endnu mere modbydelige.

Når det gælder drillerier imod mig selv, havde jeg lært hjemme fra, at hvis jeg kunne, så skulle jeg bare lade det gå ind af det ene øre og ud af det andet, og det medførte at lysten til at drille mig ganske simpel forsvandt, der var jo ingen modspil.

Alting til sin tid, hermed mener jeg at vi som forældre og pædagoger har den fornemme opgave, at lære børnene at kunne begå sig i den pulserende verden, med

dens mange negative og positive oplevelser, hvad enten man bruger for meget salt eller sukker så bliver maden usmagelig, og sådan må det også være med dagliglivets ingredienser, vi kan kun råde til betænkksomhed ved brugen af dem .

M.J.

Denne fortælling handler om at forstå de ting der er i omløb omkring os, altså en del af hverdagen, hvis vi vil beskytte et menneske mod fristelsen for at begå dumheder ved at fratage dem muligheden for at begå den, vil man også fratage denne muligheden for at ændre adfærd.

Så længe der er dialog, er der mulighed for at hjælpe dette menneske til ikke at begå dumheder i forhold til vedkommendes evt. tanker eller adfærd. Hvis man fx fjerner noget i et menneskes omgivelser, lærer dette menneske ikke at få et naturligt forhold til det der frister eller pirrer.

Jeg vil påstå, i visse tilfælde ved at fjerne objekter m.m., her tænker jeg på de ting der er og skal være en naturlig del af hverdagen, fra en beboers omgivelser.

Denne beboer kan få oplevelsen af, at være i en magtposition, som ikke afhjælper dennes problem. Omvendt vil skræmmebilleder sammen med fjernelsen af det der bør være naturligt hverdagsting, som personer eller lignende, blive en forstærkning af denne persons stigmatisering.

Magtpositionen består i, når denne person opdager at hans/ hendes adfærd medfører, at omgivelserne ændres eller fjernes i forhold til hvordan adfærden bliver forstået. Således at omgivelserne danser omkring personen, efter dennes for godt befindende. - Det er vel ikke hensigtsmæssigt. Ud fra det vil jeg påstå, at vi langt mere forværrer problemet frem for at afhjælpe problemet. Vi lader os skræmme af skræmmebilleder, vi beskriver situationen, som vi tror den er, i forhold til det perspektiv vi ser.

Derved danner skræmmebilleder, som så igen bliver årsag til fordomme, hvilket igen via vores handlinger bliver til stigmatisering. Sagt med andre ord en stempling af personen, som af en eller andet grund har reageret. Men dennes reaktion har ikke, eller behøves ikke have noget at gøre, med det skræmmebillede der bliver dannet.

Det er ikke godt hvis vores følelser kommer uden på trøjen, når det sker, udsender vore krop signaler, som beboeren vil opfange og bruge i situation på en eller anden måde. I nogle situationer vil det kunne være årsag til at en situation vil blive optrappet.

Jeg har oplevet situationer, hvor en beboer optrappede en konflikt, vi var to kollegaer omkring denne beboer, vi lod os ikke anfægte af hans adfærd, men straks en anden person kom til stede, som lod sine følelser blive involveret, ændrede beboeren fokus og fik denne person med sig på sit værelse, hvilket tydelig var hensigten med konflikten fra beboerens side.

Bevarer man roen og tænker positivt og fattet, vil beboeren tit og ofte også falde hurtigt til ro. Det er det jeg opfatter som den første PN.

Vores rolige adfærd vil afspejle sig i beboerens efterfølgende reaktion, lige som vores manglende ro og usikkerhed vil afspejle sig i en utryghed hos beboeren.

Vores perspektiv bør mere være baseret på nutid og fremtid samt tillid frem for mistillid. Jeg siger ikke, at vi skal give afkald på vores sikkerhed, men tage en fornuftig vurdering. En dyb indånding, - vurder om det er skræmmebilledet, nutiden eller fremtiden der skal sejre i vores perspektivering af situationen eller konflikten.

Pædagog
Morten Jensen
Tårnly, Sødisebakke